

**Maan hallituksen sosiaali-, terveys- ja pelastustalvelujen uudistuksen valmistelu
Etelä-Savon maakunnassa ja lausunnot kahdesta valtioneuvoston
asetusluonnoksesta**

552/00.04.00/2019, 549/00.04.00/2019

Hallitus 07.11.2019 § 234

Asian valmistelija kuntayhtymän johtaja Risto Kortelainen, 050 522 8677.

Ministeri Kiuru pyysi vierailullaan 27.-28.8.2019 vastaukset maakunnan kahdelta sote-kuntayhtymältä/sairaanhoidopiiriltä ja niiden jäsenkunnilta alueellisesta suuntautumisesta maan hallituksen sosiaali- ja terveystalvelujen uudistuksen valmistelussa syksyn 2019 aikana.

Etelä-Savon maakunnan sosiaali- ja terveystalvelujen kehityksestä

Etelä-Savon maakunta on yksi Rinteen hallitusohjelman 18 sote-maakunnasta. Maakunta on tehnyt kattavan sote-maakuntavalmistelun jo Sipilän hallituksen aikana ja on ollut täydessä valmiudessa käynnistämään maakunnallisen sote-talvelujen organisaation. Valmiudesta huolimatta Etelä-Savon sote-maakunnalla tulee olemaan erittäin suuria vaikeuksia järjestää ja tuottaa lakisäätteiset sekä Rinteen hallitusohjelman mukaisesti mitoitettut sote-talvelut.

Ennusteiden mukaan maakunnan väkiluku laskee erittäin voimakkaasti. Ikääntyneiden ja erityisesti yli 85-vuotiaiden määrä kasvaa yli kolminkertaiseksi vuoteen 2040 mennessä ja samaan aikaan alueella on merkittävää vapaa-ajan asumista. Talvelujen järjestämisen ja tuottamisen osalta maakunta on jakaantunut. Julkisen talvelutuotannon osalta maakunnassa on kaksi sairaanhoidopiiriä ja selvää keskusta.

Essotella on alueellaan suuri talvelujen tarve, mutta kustannukset ovat koko maan keskitasoa pienemmät. Sosterin alueella on myös suuri talvelujen tarve, mutta myös kustannukset ovat koko maan keskitasoon nähden suuret.

Erikoissairaanhoidon järjestäminen ja tuottaminen ei ole suurin ongelma, vaan perusterveydenhoito, iäkkäiden asumistalvelut sekä tulevaisuudessa kotiin vietävät talvelut. Alueen kuntien taloudellinen kantokyky ei kestä tulevaa sote-talvelujen räsitusä. Etelä-Savon maakunnan alueella on merkittäviä vaikeuksia turvata lääkärrien sekä hoito- ja hoivahenkilöstön saatavuus.

Etelä-Savon maakunnan koko sote-palvelujen rakennetta tulee uudistaa merkittävästi seuraavien vuosien aikana. Tämä tulee tehdä vaiheistettuna niin, että ensimmäisessä vaiheessa varmistetaan maakunnan sote-palvelujen tuottaminen mahdollisen sote-maakunnan alkuun vuoteen 2022 tai mahdollisesti jopa vuoteen 2023. Samaan aikaan tulee tehdä maakunnan yhteinen sote-valmistelu, jonka perusteella käynnistetään tuleva sote-maakunta. Uudistamista ja valmistautumista tulee tehdä nykyisen maakunnan laajuisesti ja kahden sairaanhoitopiirin yhteisenä valmisteluna osana KYSin erityisvastuualuetta.

Tämä on koko Etelä-Savon maakunnan etu, huomioiden myös maakunnan muut yhteiset palvelut. Yhteisellä valmistelulla KYS-erä vahvistaa omaa erityisvastuualuettaan toiminnallisesti ja toisaalta varmistaa väestöpohjan säilymisen. Tilastojen valossa on selvää, että maakunnan kunnat ovat jo nyt kantokykynsä ääri rajoilla sote-palvelujen osalta. Etelä-Savon maakunnan kuntien, maakuntaliiton ja kahden sairaanhoitopiirin tulee yksituumaisesti vaikuttaa tulevan rahoitusmallin valmisteluun, jolla voidaan osaltaan turvata palvelujen rahoitus.

Maakunnan valmius maan hallituksen sote- ja pelastuspalvelujen uudistuksen alueelliseen valmisteluun ja toimeenpanoon

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen, Essote-kuntayhtymän/Etelä-Savon sairaanhoitopiirin alueen yhdeksässä kunnassa on reilut 100.000 asukasta. Essote-kuntayhtymän kunnista Pieksämäen kaupungilla on omat sote-peruspalvelut ja Varkauden kaupunki järjestää Joroisten peruspalvelut. Joroinen siirtyy vuoden 2021 alusta Pohjois-Savon maakuntaan. Tämä ei kuitenkaan tarkoita välittömästi sairaanhoitopiirin vaihtumista, mutta kuitenkin viimeistään silloin, kun mahdollinen sote-uudistuksen toimeenpano alkaa maakunnissa. Sosteri sote-kuntayhtymän/Itä-Savon sairaanhoitopiirin alueella on 41.000 asukasta. Rantasalmi ja Sulkava ovat ulkoistaneet sote-peruspalvelunsa ja Heinävesi on jo nykyisin Pohjois-Karjalan maakunnan SiunSote-kuntayhtymän jäsenkunta. Heinävesi siirtyy vuoden 2021 alusta Pohjois-Karjalan maakuntaan.

Edellisen hallituksen monialaisessa maakunta- ja sote-uudistuksessa vuosina 2015-2019 maakunnan kaksi sote-kuntayhtymää/sairaanhoitopiiriä ja peruspalveluistaan järjestämisvastuussa olevat kunnat sekä Vaalijalan kuntayhtymä tekivät laaja-alaisen ja perusteellisen koko maakunnan kattavan sosiaali- ja terveystalvelujen sekä pelastuspalvelujen perustamisvalmistelun. Valmistelu tapahtui aluksi 12 alatyöryhmässä. Myöhemmin valmistelu tiivistyi kolmeen valmistelulinjaan, jotka olivat sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja valinnan vapauden toteuttaminen.

Sote- ja pelastuspalvelujen perustamisvalmistelussa saavutettiin

valmius uudistuksen toimeenpanoon ja toiminnan aloittamiseen jo vuoden 2019 alusta. Edellisen hallituksen kärkihankkeista erityisesti IO- ja LAPE-hankkeet tukivat sisällöllisesti maakunnan so- te-valmistelua. Etelä-Savon maakunnan so- te-alueen perhekeskus- palvelut ja ikääntyneiden hoitamisen kokonaisuus mallinnettiin ja linjausten mukaisesti on edetty asteittaiseen toteuttamiseen. Perhe- ja omaishoidon kehittämisessä on saavutettu merkittävää etenemistä.

Etelä-Savon ja Itä-Savon so- te-kuntayhtymien palveluissa korostuu sosiaali- ja terveystalvelujen integraatio, jota on edistetty tavoit- teellisesti myös tehdyillä ja suunnitteilla olevilla rakennus- ja tieto- järjestelmäinvestoinneilla. Rinteen hallituksen tarkoittama tulevai- suuden so- te-keskusten ja niihin liittyen perhekeskusten palveluko- konaisuudet ovat nykyisellään olemassa tulevaa kehittämistä varten ja niiden toiminta perustalveluissa on yhdistettävissä kattavasti Etelä-Savon so- te-maakunnassa. So- te- ja pelastuspalve- lujen integraatiossa maakunta on selvästi edelläkävijä, vaikka nykytilanteessa so- te- järjestäminen ja hallinto ovat kahdella so- te-kuntayhtymällä ja perustalvelut kolmella kunnalla.

Maakunnan so- te-valmistelun yhteistyöhön ja julkisuuskuvaan vai- kutti haitallisesti erityis- palveluissa maakunnan kahden sairaanhoi- topiirin ja keskussairaalan, Mikkelin ja Savonlinnan, välisen työnjaon vaikeudet. Tämä korostui sen jälkeen, kun keskittämis- asetuksen toimeenpanossa kirurgian toimenpidekriteerit vahvistui- vat "sairaalan seiniin sidotuiksi". Tätä ennen osajien ja potilaiden liikkumiseen perustuvaa toimintamallia pidettiin alueen erityispiirteistä johtuen varteen otettava vaihtoehtona.

Sosiaali- ja terveystalvelujen asukaskohtaisista nettomenois- ta Etelä-Savon maakunnassa ja KYS-erityisvastuualueella

Asukaskohtaiset so- te-nettomenot sairaanhoitopiireittäin erityisvas- tuualueella 2017 ja 2018

Asukaskohtaiset sosiaali- ja terveystalvelujen nettokustannukset KYS-erityisvastuualueen sairaanhoitopiirien alueilla ovat lähellä toisiaan lukuun ottamatta Itä-Savon sairaanhoitopiiriä, jossa nettomenot ovat merkittävästi korkeammat.

Itä-Savon sairaanhoitopiirin alueen nettomenot ovat 697 euroa enemmän asukasta kohden kuin seitsemän Essote-alueen kunnan ja 578 euroa korkeammat kuin Etelä-Savon sairaanhoitopiirin alueella.

Pieksämäen nettomenoista johtuu, että Etelä-Savon sairaanhoito- piirin nettomenot ovat korkeammat kuin seitsemän Essote-alueen kunnan.

Vuosi	2017	2018
Sairaanhoitopiiri	euroa/as	euroa/as
Etelä-Savon shp	3727	3932
- Essote kunnat	3654	3814
Itä-Savon shp	4321	4510
Keski-Suomen shp	3209	3255
Pohjois-Karjalan shp	3593	3606
Pohjois-Savon shp	3671	3767
Mikkeli	3409	3581
Savonlinna	4375	4508
Pieksämäki	4357	4464

Etelä-Savon maakunnan kaupungeista Pieksämäen ja Savonlinnan asukaskohtaiset nettomenot ovat saman suuruiset, mutta Mikkelin nettomenot ovat 927 euroa alhaisemmat kuin Savonlinnalla vuonna 2018.

Tarvevakioidut asukaskohtaiset sote-nettomenot 2017

Tarvevakiointi kuvaa, kuinka suuret kunnan/alueen sosiaali- ja terveystalvet olisivat, jos sosiaali- ja terveystalvelujen tarve alueella vastaisi koko maan keskitasoa. Laskentamalli tarjoaa "reilumman" vertailun sote-palveluiden taloudellisesta tehokkuudesta kuin nettokustannusten vertailu.

Koko maan tarvevakioidut sosiaali- ja terveystalvet olivat 3229 euroa asukasta kohden vuonna 2017. Kun otetaan huomioon Etelä-Savon ikärakenne, sairastavuus ja muut palvelun tarpeeseen vaikuttavat tekijät, jää yhdeksän Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kunnan sote-kustannukset per asukas koko maan arvoa matalammaksi. Myös kunnissa, joissa tarvevakioidut menot jäävät koko maan arvoa korkeammiksi, ero koko maan arvoon jää vähäiseksi.

Essote-kuntayhtymän toiminta-alueella tarvevakioidut sote-kustannukset vuonna 2017 olivat 3112 euroa asukasta kohti. Arvo on 3,6 prosenttia koko maan keskiarvoa matalampi. Kuntayhtymän toiminta on siis taloudellisesti koko maan keskitasoa tehokkaampaa tai ainakin sosiaali- ja terveystalveluihin käytetyt taloudelliset voimavarat ovat alhaisemmat kuin maassa keskimäärin.

Sosteri-kuntayhtymän toiminta-alueen tarvevakioidut sote-kustannukset jäävät koko maan arvoa heikommaksi, erityisesti Savonlinnan sote-kustannusten vuoksi. Kuntayhtymän tarvevakioidut sote-kustannukset olivat yhteensä 3586 euroa asukasta kohden vuonna 2017. Arvo on 11 prosenttia koko maan arvoa korkeampi.

Kuntaliiton selvitys 48 suurimman kunnan ja kahdeksan sote-kuntayhtymän tarvevakioiduista sote-menoista

Kuntaliiton tuoreen 1.11.2019 selvityksen mukaan Essote-kuntayhtymän tarvevakioidut asukaskohtaiset sote-menot ovat tammi-elo-kuussa 2019 kuudenneksi alhaisimmat 48 suurimman kunnan ja kahdeksan sote-kuntayhtymän joukossa.

Essote-kuntayhtymän indeksiluku on 91, kun koko maan luku on 100. Kuntayhtymää alhaisempi indeksi on Äänekoskella, Jyväskylässä, Heinolassa, Keravalla ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä.

Savonlinnan luku on vertailun korkein, indeksi on 118.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ja Sosteri-kuntayhtymän/Itä-Savon sairaanhoitopiirin päätökset lokakuussa 2019

Sosteri-kuntayhtymän/Itä-Savon sairaanhoitopiirin ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin hallitukset päättivät 17.6.2019 tehdä selvityksen Itä-Savon sairaanhoitopiiri Sosterin jäsenkuntien mahdollisesta liittymisestä erikoissairaanhoidon osalta Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin. Ulkopuolisen asiantuntijan selvityksen loppuraportti oli esillä kuntayhtymien yhteisessä tilaisuudessa 1.10.2019. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin hallitus päätti 21.10.2019 § 121 siirtää asian käsiteltäväksi erityisvastuualueen yhteisen neuvottelun jälkeiseen hallituksen kokoukseen.

Sosteri-kuntayhtymän valtuusto päätti 10.10.2019 § 15, että Pohjois-Savon suunta on Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ja Sosterin vahva tahtotila palvelujen julkiseksi järjestämiseksi. Lisäksi valtuusto päätti, että Sosteri valmistelee erikoissairaanhoidon yhdistämistä ja myöhemmin maakunta-sotea vain yhteen suuntaan eli Pohjois-Savon suuntaan.

Sosterin hallitus päätti 22.10.2019 § 102 siirtää asian käsiteltäväksi erä-alueen yhteisen neuvottelun jälkeiseen hallituksen kokoukseen. Hallituksen päätöksessä todetaan, että erä-alueen keskustelun käymistä puoltaa se, että erikoissairaanhoidon yhteenliittyminen KYSin kanssa toteutuisi kuitenkin aikaisintaan 1.1.2022.

Lisäksi Sosterin hallitus korostaa päätöksessään, että ensisijainen tavoite on viedä eteenpäin sote-suuntautumista Pohjois-Savon maakuntaan.

Savonlinnan kaupungin valtuusto päätti 28.10.2019 § 110 kannanotossaan Itä-Savon sairaanhoitopiirin sote-alueen valmistelusuunnasta mm. seuraavaa:

1. Itä-Savon sairaanhoitopiiri voi jatkaa valmistelua erikoissairaanhoidon sekä jatkossa myös perusterveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden turvaamiseksi ja kehittämiseksi Poh-

jois-Savon sairaanhoitopiirin kanssa.

2. Se esittää sosiaali- ja terveysministeriölle Savonlinnan kaupungin osallistumisesta Pohjois-Savon sote-valmisteluun.
3. Savonlinnan kaupunki on yhdessä alueen kuntien ja Itä-Savon sairaanhoitopiirin kanssa valmistelemissa tulevaa maakunta-sotea Pohjois-Savoon.

Sosteri kuntayhtymän/Itä-Savon sairaanhoitopiirin muut jäsenkunnat ovat tehneet samansuuntaisia päätöksiä (Rantasalmi, Sulkava ja Enonkoski).

Essote-kuntayhtymän esille nostamat perusteet Etelä-Savon maakunnan eheydelle sekä sosiaali- ja terveysuudistuksen maakunnan laajuiselle valmistelulle

1. Pääministeri Rinteen hallitusohjelmassa sovittu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus perustuu 18 maakunnan ratkaisuun ja se toimii pohjana tulevan sote-uudistuksen valmistelulle ja toteutukselle. Hallitusohjelmassa lähtökohtana ovat nykyiset maakunnat, joissa Etelä-Savo on yhtenäinen maakunta. Suomen kunnilta, maakuntaliitoilta tai muilta lain edellyttämiltä tahoilta ei ole pyydetty maakuntarajojen muuttamisen edellyttämiä lausuntoja.
2. Etelä-Savon maakunnan aikaisempi sote-uudistuksen valmistelu, aineisto ja ratkaisuvaihtoehdot perustuvat samaan edellä kuvattuun 18 maakunnan malliin. Tämä mahdollistaa erittäin nopean valmistelun jatkamisen, toimeenpanon ja yhtenäisen Etelä-Savon maakunnan syntymisen. Rinteen hallitusohjelman mukaan tulevan sote-uudistuksen valmistelun keskiössä on aikaisempaa vahvemmin kokonaisvaltainen julkisen sektorin vahvistaminen palvelujen järjestäjänä ja tuottaja. Tähän kokonaisuuteen kuuluvat laajasti sosiaali-palvelut. Nämä puoltavat Etelä-Savon maakunnan säilyttämistä yhtenäisenä.
3. Rinteen hallitusohjelman mukaan, nykyisistä viidestä eriva-alueesta muodostetaan yhteistoiminta-alueet. KYS-ervasta tulee Itä-Suomen yhteistoiminta-alue. Yhteistoiminta-alue muodostuu neljästä maakunnasta ja viidestä sairaanhoitopiiristä. Nykyisen lainsäädännön mukaisen päiivystysasetuksen, valtioneuvoston asetuksen erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä sekä alueen järjestämissopimuksen tekeminen vaatii Etelä-Savon, Keski-Suomen, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakuntien ja alueen viiden sairaanhoitopiirin vahvan yhteisen tahtotilan ja näkemyksen muodostamista. Yhteinen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäminen on koko Itä-Suo-

men etu.

4. Valtioneuvoston asetus toiminnan tehostamisen, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen ja pelastustoimen uudistamisen valtionavustuksista edellyttää useamman kunnan yhteisiä hankkeita. Hankkeeseen osallistuvien kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu asukasluku tulee olla vähintään 80 prosenttia maakunnan asukasluvusta.
5. Mahdollisen Sosterin kuntien irtaantumisen myötä myös vaalipiirijako tulee uudelleen tarkasteluun. Tällä on vaikutuksia suoraan Essoten ja Sosterin alueen vaikutusmahdollisuuksiin valtakunnallisessa päätöksenteossa.
6. Essoten ja Sosterin sairaaloiden yhdessä suunniteltu palvelujen profilointi turvaa Etelä-Savon maakunnan sosiaali- ja terveystalvelujen kilpailukykyisen ja vetovoimaisen kehittämisen osana KYS-erva -aluetta.
7. Sosterin suuntautumisen keskiössä on ollut erikoissairaanhoidon palvelut. Tutkimusten mukaan erikoissairaanhoidon taso on vähintään hyvällä tasolla, mutta perusterveydenhuollossa on ongelmia. Mahdollinen Sosterin kuntien irtaantuminen ei ratkaise tätä perusterveydenhuollon ongelmaa.
8. Etelä-Savon maakunnan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraatiomahdollisuudet heikkenevät jos maakuntaa ei käsitellä yhtenäisenä sote-maakuntana.
9. Yhtenäinen Etelä-Savon maakunta ja sote-maakunta tarjoaa parhaiten terveystalvelut Etelä-Savon asukkaille.
10. Etäisyydet, liikenneyhteydet ja asioimissuunnat puoltavat Etelä-Savon sote-maakunnan säilyttämistä yhtenäisenä sote-palvelujenkin osalta.
11. Etelä-Savon maakunta on erittäin merkittävä pääkaupunki-seudun asukkaiden loma-asumisen keskittymä. Maakunnan sote-palveluja tulee vahvistaa kesäasukien terveydenhoidon varmistamiseksi ja alueen elinvoiman ja kilpailukyvyn sekä rahoituksen lisäämiseksi.
12. Mikkelin keskussairaalaista järjestetään Savonlinnan keskussairaalaan tarpeen mukaan verisuonikirurgian, urologian, ortopedian ja traumatologian sekä gastroenterologisen kirurgian erikoislääkärin konsultaatioita virkatyönä. Myös sairaaloiden välistä koulutusyhteistyötä tuetaan ja toteutetaan.

13. Mikkelin keskussairaala tukee Savonlinnan keskussairaalan jakamatonta takapäivystystä kirurgian erikoislääkärrien työpanoksella. Lisäksi Mikkelin keskussairaala voi ohjata kirurgiaan erikoistuvia lääkäreitä Savonlinnaan 6-12 kuukauden jaksoksi vuodessa (päivystyspalvelu ja päiväaikainen toiminta).
14. Mikkelin keskussairaala tarjoaa päivystyksellisen leikkaukshoidon Mikkeliissä Savonlinnan keskussairaalan niille päivystyspotilaille, joille hyvän hoitotuloksen saavuttamiseksi tarvitaan päivystysleikkaushoito 24 tunnin sisällä sairauden syntymisestä tai vamman tai mahdollisen komplikaation aiheutumisesta.
15. Mahdollinen Sosterin alueen kuntien irtaantuminen so-
te-maakunnasta aiheuttaa haittoja myös muihin maakun-
nan yhteisiin toimintoihin:
 - Maakuntaliiton kehittämisohjelmat, joissa on hyvin tunnistettu Itä-Savon (Savonlinna) alueen vahvuudet ja mahdollisuudet.
 - Etelä-Savon EU-hankerahoitus pohja on korkealla tasolla ja Savonlinnalle on ohjautunut hyvin hankerahoi-
tusta. EU-rahoitushanke kanta on ennätyskellisen suuri.
 - Savonlinna on kuluvalle ENI-ohjelmakaudella korkeam-
malla rahoitustasolla kuin Pohjois-Savon ja Poh-
jois-Karjalan ohjelma-alue.
 - Mahdolliset maakuntien muutokset edellyttäisivät mer-
kittäviä muutoksia maakuntaohjelmissa.
 - Etelä-Savo kuuluu Kaakkois-Suomi-Venäjä CBS
2014-2020 ydinalueeseen, esimerkiksi Pohjois-Savo
on liitännäisalue, joka vaikuttaa rahoitukseen.
 - Ammattikorkeakoulu sujuu hyvin nykyisen maakunta-
jaon puitteissa.
 - Maakuntien kokoiset ELY-keskukset. ELY-keskusten
järjestely nykyisen maakuntajaon mukaisille rakenteille,
suuremmissa maakunnissa etäisyydet kasvavat ja lä-
heisyysperiaate kärsii:
 - elinkeinot, työvoimat ja osaaminen
 - liikenne ja infrastruktuuri
 - ympäristö- ja luonnonvarat
 - Pelastuspalvelujen järjestäminen maakunnallisena toi-
mintona.

16. Etelä-Savon sairaanhoitopiiri on oleellinen osa vahvaa KYS-erva -aluetta. Sosterin kuntien suuntautuminen Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin voi johtaa siihen, että jäljelle jäävän Etelä-Savon sote-maakunnan toiminnan edellytykset heikentyvät. Alle 100.000 asukkaan Etelä-Savo voi suuntautua Keski-Suomeen, Pohjois-Savoon, HYKS-erva -alueelle tai Pohjois-Karjalan suuntaan.
17. Maakuntavalmistelussa Mikkeli ja Savonlinna ovat vahvat keskuksot. Maakuntaliitto on tottunut ajamaan koko maakunnan ja kahden vahvan keskuksen etua, joka vaarantuu, kun maakunnan asemaa heikennetään.
18. Maakunnan sote-valmistelun yhteistyöhön ja julkisuuskuvaan vaikuttaa haitallisesti maakunnan kahden sairaanhoitopiirin ja keskussairaalan, Mikkelin ja Savonlinnan, väliset työjaon vaikeudet. Nämä työnjaon vaikeudet vähenisivät merkittävästi mahdollisessa sote-maakunnassa ja samalla pystytään säilyttämään hyvät maakunnalliset sote-palvelut.
19. Etelä-Savon maakunnan suurimmat työllistäjät ovat terveys- ja sosiaalipalvelut (21,77 %) ja muutokset vaikuttavat haitallisesti työvoiman saatavuuteen. Etelä-Savon maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuspaikat tulee turvata lääketieteellisen, hoiva ja hoitajakoulutuksen näkökulmasta. Parhaiten tämä turvataan Etelä-Savon yhtenäisillä sosiaali- ja terveydenhuollon koulutusratkaisuilla yhteistyössä Kuopion yliopistollisen sairaalan kanssa.
20. Valtioneuvosto on jo aikaisemmilla päätöksillään heikentänyt Etelä-Savon maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan edellytyksiä antamalla luvan Heinäveden ja Joroisten siirtymiselle muihin maakuntiin. Tämä on vaikuttanut merkittävästi Etelä-Savon maakunnan toimintaedellytyksiin.

Essote-kuntayhtymän toimeksiannosta Talent Vectia on tehnyt kuntayhtymälle raportin tämän vastauksen pohjaksi. Talent Vectian puolelta työhön ovat osallistuneet Jarmo Korhonen, Petri Leino ja Kari Fricke. Raportti liitetään pöytäkirjaan.

Kuntayhtymän johtaja:

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän yhdeksän jäsenkuntaa pitivät 31.10.2019 kuntakokouksen, jossa oli esillä maan hallituksen sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen uudistuksen valmistelu Etelä-Savon maakunnassa. Kuntayhtymän johtajan päätösehdotus vastaa sisällöllään kuntakokouksen julkilausumaa asiassa.

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän hallitus antaa vastauksensa sosiaali- ja terveystalveluministeriölle Etelä-Savon maakunnan sote-, terveystalvelu- ja pelastustalvelujen uudistuksen valmistelusta, jotka vastaavat maan hallituksen sosiaali- ja terveystalvelujen uudistusta koskevan luvun mukaisia linjauksia.

Hallitus päättää, että kuntayhtymän ja sen jäsenkuntien asettamat ensisijaiset tavoitteet uudistuksen valmistelussa Etelä-Savon maakunnassa ovat:

1. Sosiaali-, terveystalvelu- ja pelastustalvelujen uudistuksen valmistelu tehdään voimassa olevan maakuntajaon mukaisesti Etelä-Savon maakunnan koko alueen kattavana kokonaisuutena niin, että mukana ovat Etelä-Savon ja Itä-Savon sote-kuntayhtymät/sairaanhoidopiirit sekä sote-perustalvelunsa itse järjestävät kunnat.
 - Sipilän hallituksen aikana tehdyssä toimeenpanevassa maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelussa saavutettiin valmius aloittaa koko maakunnan kattavan itsehallinnollisen sote-/pelastusorganisaation toiminta näiden talvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa.
 - Sote-maakuntajako ja hallinnollinen maakuntajako ovat yhteneväiset eikä niitä voida tarkastella erillään. Keskeisten alueellisten hallintojakojen muutokset vaativat kokonaistarkastelua ja niistä päättäminen tehdään lainsäädännön mukaisesti ja niiden edellyttämillä päätöksentekotasolla.
 - Maakunnan kahden sairaanhoidopiirin sekä Mikkelin keskussairaalan ja Savonlinnan keskussairaalan pohjalle perustetut sote-kuntayhtymät toiminnallaan tarjoavat vahvan perusteen sille, että Etelä-Savon maakunta on yksi hallitusohjelmassa tarkoitettuista 18 maakunnasta. Maakunta järjestää alueellaan itsehallinnollisesti sosiaali-, terveystalvelu- ja pelastustalvelunsa. Maan hallituksen tavoite ja kehittämisrahoitus tulevaisuuden sosiaali- ja terveystalvelukeskusten kehittämiseksi tukee sote-integraation kehitystä maakunnassa.
2. Sote-uudistuksen valmistelu Etelä-Savon maakunnassa vahvistaa osaltaan KYS-erityisvastuualueen eheyttä erityistalveluissa. Maan itäisen osan kehityksen kannalta on erittäin tärkeää, että KYS-erityisvastuualue on yksi viidestä erityisvastuualueesta hallitusohjelman mukaisesti ja sen eheystalvelu varmistetaan.
 - Pohjois-Savon, Keski-Suomen, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon maakuntien yhteistoiminta-alueella voi-

daan asteittain siirtyä aiempaa vahvempaan yhteiseen toimintaan erityispalveluissa, joista laajin on erikoissairaanhoido. Vaalijalan kuntayhtymän palvelut liitvät myös osaksi KYS-erityisvastuualueen erityispalvelujen valmistelua niin, että valmisteluvastuu on Etelä-Savon maakunnalla.

- KYS-erityisvastuualueen/yhteistoiminta-alueen erityispalvelujen kokonaistarkastelu ja kehittäminen on syytä aloittaa ensitilassa.
- Erityisvastuualueen eheydellä on suuri merkitys Itä-Suomen yliopiston lääketieteellisesti ja terveystieteellisesti painottuneen koulutuksen ja tutkimuksen kehitykselle, samoin kuin alueen ammattikorkeakouluille ja ammatilliselle koulutukselle.
- Vastaavasti ratkaisut, jotka heikentävät Etelä-Savon maakunnan eheyttä ja edellytyksiä toimia itsehallinnollisesti sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäjänä, voivat johtaa maakunnan alueen jakaantumiseen niin, että alueiden siirtymistä erityisvastuualueelta toiselle voi myös tapahtua. Muutokset heikentävät KYS-erityisvastuualueen eheyttä ja toimintaedellytyksiä.

Kuntayhtymän hallitus esittää jäsenkunnilleen, että jäsenkuntien hallitukset tekevät asiassa saman sisältöiset päätökset tämän päätöksen mukaisesti.

Hallitus antaa lausuntonsa seuraavista valtioneuvoston asetusluonnoksista osana tätä päätöstä:

- sosiaali- ja terveystministeriölle koskien luonnosta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden valtioneuvostuksista vuosina 2020-2023 sekä
- valtiovarainministeriölle koskien luonnosta valtioneuvoston asetukseksi toiminnan tehostamisen, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen ja pelastustoimen uudistamisen valtioneuvostuksista.

Tämä päätös saatetaan tiedoksi sosiaali- ja terveystministeriölle, valtiovarainministeriölle, sisäministeriölle ja työ- ja elinkeinoministeriölle, KYS-erityisvastuualueen sote-kuntayhtymille/sairaanhoidopiireille, Etelä-Savon Liitolle, Etelä-Savon maakunnan ja Pohjois-Savon maakunnan kunnille sekä Jyväskylän kaupungille ja Joensuun kaupungille sekä puolueiden edustakuntaryhmille.

Päätös:

Hallitus hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta otteen oikeaksi todistaa

12.11.2019

Allekirjoitus
Nimen selvennys

Jaana Virtaniemi, johdon sihteeri

Liitteet

Essote raportti
Lausunto STMlle VNn asetusluonnoksesta 05 11 2019

Jakelu

Sosiaali- ja terveysministeriö
Valtiovarainministeriö
Sisäministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
KYS-erityisvastuualueen sote-kuntayhtymät/sairaanhoitopiirit
Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon maakunnan kunnat
Pohjois-Savon maakunnan kunnat
Jyväskylän kaupunki
Joensuun kaupunki
puolueiden eduskuntaryhmät

OIKAISUVAATIMUS- JA VALITUSKIELLOT SEKÄ OHJEET OIKAISUVAATIMUKSEN TEKEMISEKSI

MUUTOKSENHAKUKIELLOT JA NIIDEN PERUSTEET

Seuraavista päätöksistä ei kuntalain (410/2015) 136 §:n mukaan saa tehdä oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Asiat: 231-238

Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain (410/2015) 134 §:n mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen voi tällöin jättää kuntalain mukaisen oikaisuvaatimuksen alla olevan ohjeen mukaan.

Asiat:

OHJEET KUNTALAIN MUKAISEN OIKAISUVAATIMUKSEN TEKEMISEKSI

Oikaisuvaatimusoikeus

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä:

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen)
- kuntayhtymän jäsenkunta
- kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimuksen voi tehdä seuraavien päätösten osalta

Asiat:

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimus on toimitettava Etelä-Savon sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluessa kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, on Etelä-Savon sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän hallitus.

Postiosoite: Porrassalmenkatu 35–37, 50100 Mikkeli
Käyntiosoite: Porrassalmenkatu 35–37, 50100 Mikkeli, P-rakennus, 1. kerros
Sähköpostiosoite: kirjaamo(at)essote.fi
Puhelinnumero: 044 351 2874
Kirjaamon aukioloaika: arkisin 9.00–15.00

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan oikaisua
- se, millaista oikaisua vaaditaan
- millä perusteella oikaisua vaaditaan.

Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero. Jos oikaisuvaatimuspäätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

HAKEMUSOSOITUS/Hankinta-asiat

OHJEET HANKINTAOIKAISUVAATIMUKSEN TEKEMISEKSI

Oikaisuvaatimusoikeus

Hankintaoikaisua voi vaatia hankintayksiköltä kirjallisesti tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Hankintaoikaisuvaatimuksen tai valituksen voi tehdä seuraavien päätösten osalta

Asiat:

Oikaisuvaatimusaika

Asianosaisen on esitettävä vaatimus 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta ratkaisusta.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluessa kirjeen lähettämisestä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arklauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolta hankintaoikaisua vaaditaan on Etelä-Savon sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän hallitus.

Postiosoite: Porrassalmenkatu 35–37, 50100 Mikkeli
Käyntiosoite: Porrassalmenkatu 35–37, 50100 Mikkeli, P-rakennus, 1. kerros
Sähköpostiosoite: kirjaamo(at)essote.fi
Puhelinnumero: 044 351 2874
Kirjaamon aukioloaika: arkisin 9.00–15.00

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Hankintaoikaisuvaatimus pannaan vireille kirjallisesti ilmoittamalla:

- hankintayksikön päätös tai muu ratkaisu, johon hankintaoikaisuvaatimus kohdistuu
- miten päätöstä tai muuta ratkaisua halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella päätöstä tai muuta ratkaisua halutaan oikaistavaksi.

Sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on mainittava oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi. Jos oikaisua vaativan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen laatijana on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava myös tämän nimi sekä tarvittavat yhteystiedot.

OHJEET VALITUKSEN TEKEMISESTÄ MARKKINAOIKEUTEEN

Valitusoikeus

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen. Julkisista hankinnoista annetun lain 86 §:n mukaan puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea valittamalla muutosta, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa. Lupa on myönnettävä, jos:

- 1) asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää; tai
- 2) siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Valitusoikeusaika

Jollei toisin säädetä, valitus on tehtävä kirjallisesti **14 päivän** kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen.

Valitus on tehtävä **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintasopimuksen hankintalain 78 §:n 1 nojalla noudattamatta odotusaikaa.

Valitus on tehtävä **kuuden kuukauden** kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut *olennaisesti* puutteellinen.

Sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä hankintapäätös oheisasiakirjoineen katsotaan saaduksi tiedoksi sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä. Itse tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan.

Valituksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona tai sähköpostin avulla kuten laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensiksi seuraavana arkipäivänä.

Valituskielto

Hankintalain 102 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 86 §:n mukaisesti.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 88 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen.

Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kirjaamoon:

Postiosoite: Porrassalmenkatu 35–37, 50100 Mikkeli
Käyntiosoite: Porrassalmenkatu 35–37, 50100 Mikkeli, P-rakennus, 1. kerros
Sähköpostiosoite: kirjaamo(at)ssote.fi
Puhelinnumero: 044 351 2874
Kirjaamon aukioloaika: arkisin 9.00–15.00

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki
puh. 029 56 43300
fax 029 56 43314
markkinaoikeus(at)oikeus.fi

VALITUSOSOITUS/Kunnallisvalitus

Valitusoikeus

Tähän päätökseen saa hakea muutosta

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen)
- kunnan jäsen.

Valituksen voi tehdä seuraavien päätösten osalta

Asiat:

Valitusaika

Kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kulluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusperusteet

Kunnallisvalituksen saa tehdä sillä perusteella, että

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt viranomais on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen.

Valittajan tulee esittää valituksen perusteet valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä.

Valitusviranomais

Valitus tehdään Itä-Suomen hallinto-oikeudelle.

Käyntiosoite: Minna Canthin katu 64, Kuopio

Postiosoite: PL 1744, 70101 Kuopio

Puhelin: 010 364 2500 (vaihde)

Faksi: 010 364 2501

Sähköposti: kuopio.hao(at)oikeus.fi

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta. Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava postiosoite, puhelinnumero ja muut tarvittavat yhteystiedot. Jos valitusviranomaisen päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valitus. Sähköistä asiakirjaa ei kuitenkaan tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Valitukseen on liitettävä:

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Oikeudenkäyntimaksu

Hallinto-oikeus voi periä muutoksenhakuasian käsittelystä oikeudenkäyntimaksun. Maksuista säädetään tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015).

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä voi pyytää Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän kirjaamosta.

Pöytäkirja on viety nähtäväksi yleiseen tietoverkkoon **11.11.2019**.